

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2021 Michaela Oulehla

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
KATEDRA VÝTVARNÉ VÝCHOVY

Bakalářská práce

Figura

Figure

Student: Michaela Oulehla

Obor: Jednooborová výtvarná tvorba se zaměřením na vzdělávání

Vedoucí bakalářské práce: PaedDr. Taťána Šteiglová, Ph.D.

Olomouc 2021

Prohlášení

„Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Figura vypracovala samostatně s použitím pouze uvedených zdrojů.“

V Olomouci

.....

podpis studenta

Tento text je doprovodem k praktické bakalářské práci.

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat PaedDr. Tat'áně Šteiglové, Ph.D. vedoucí bakalářské práce, především za ochotu, ale i za připomínky a rady.

OBSAH

ÚVOD.....	6
TEORETICKÁ ČÁST	7
1.1. Partnerství a gender	7
1.2 Fyzická intimita	9
1.3. Emocionální intimita	10
2 Volná výšivka	11
2.1. Vymezení výšivky	11
2.2. Intimita v současném umění	14
PRAKTICKÁ ČÁST	21
Příloha: Praktická část bakalářské práce	28
ZÁVĚR.....	31
ANOTACE	32
RESUMÉ	33
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	34
SEZNAM POUŽITÝCH OBRÁZKŮ.....	36

ÚVOD

V historii umění byla pro umělce inspirací zejména figura. Ve starověkém Řecku zaujímala mužská i ženská figura význačné postavení, snažili se o dokonalou stavbu těla a vyjádření vnitřního prožívání. Na tento ideál navázala i renesance, postupem času se ideál proměňoval a vztah k lidskému tělu také. Pro mě je v životě nesmírně důležitý partner, a proto se v této práci zaměřuji na mužské tělo, na zobrazení těla svého partnera, kdy i žena má své ideály krásy. Zájem, který mám je propojení figurativního zobrazení muže a partnerské intimity. Partnerský život je o sdílení lásky, důvěry a řešení společných problémů. S kým svoji intimitu sdílí, s kým sdílí svůj život, lásku nebo důvěru. Pro život a vztah je intimita nesmírně důležitá, proto ji chci vyzdvihnout a upozornit na ni. Vystoupení z komfortní zóny a nabourání vlastního a jedinečného pohledu na druhého člověka, je nabourání se do soukromého života. Něco mého se stane veřejným.

V teoretické části se zaměřuji na celkové pojetí partnerství a na polohy intimity v emocionální a tělesné podobě. Tyto dvě části jsou hlavním mezníkem v partnerském životě a jeho správné fungování ovlivňuje společné soužití. V další části se, vzhledem ke svému zaměření zabývám vymezením výšivky, jako volného stylu tvorby a představuji umělce, kteří se zabývají experimentem s výšivkou a aplikací.

Praktická část je realizována jako soubor pěti výšivek s námětem mého partnera. Každá část těla je svým způsobem specifická a má svoje citové vyjádření.

V souvislosti s těmito poznatky, které pečlivě prostuduji, vytvořím závěrečnou práci, která bude odrážet vlastní intimní postoj vůči osobnosti a tělesnosti manžela.

TEORETICKÁ ČÁST

1.1. Partnerství a gender

V partnerském či manželském soužití je důležité vědět, že žena i muž má určité předurčené role, nazývané také „gender.” Tento pojem se používá k označení kulturně vytvořených rozdílů mezi muži a ženami. Kultura a společnost působí rozdílně na obě pohlaví, tyto rozdíly se projevují v chování, očekávání nebo postojích. Genderové stereotypy přisuzují mužům a ženám rozdílné role nebo vlastnosti. Mužům je přisuzována role živitele rodiny. Ženám zase těhotenství a zajištění chodu domácnosti.¹ Tyto zažití stereotypy jsou důležitým faktorem, který ovlivňuje partnerský život.

Dnešní doba však tyto role a vlastnosti zásadním způsobem mění. Ženy se stávají emancipovanějšími a prahnoucími po stejném postu jako muži. Kariéra a rodina však nejde úplně dohromady. Ženy tak zakládají rodiny mnohem později nebo vůbec. Partneri jsou natolik zaměstnaní, že děti nechťejí nebo pro vyšší věk ženy je reprodukční schopnost riziková nebo žádná. Muži naopak přejímají role ženy, zůstávají na mateřské dovolené nebo jako muži v domácnosti a starají se o děti. Takové řešení většinou plyne z platového ohodnocení partnerů. V dnešní době jsou peníze na prvním místě a pro dobro rodiny je to následně nejlepší řešení. Veřejnost odsuzuje především ženy. Žena je matka a má se starat o děti a domácnost, muž se má starat o ekonomickou situaci rodiny.

Co je stále a bez čeho nemůže vztah vzniknout, je láska. Empirické vědy popisují lásku jako hluboké prožívání náklonnosti k druhé osobě nebo jako fenomén, který má několik vrstev. Vrstev prožívání lásky je několik a mohou se vzájemně mísit, jsou to např. romantická láska vyznačující se tělesnou přitažlivostí, majetnická láska vyznačující se žárlivostí nebo přátelská láska založená na toleranci a důvěře.² V partnerství by měly fungovat všechny projevy lásky a vzájemně se mísit ve správném vzorci. Záleží i na typu osobnosti člověka, kdy submisivní ženy upřednostní dominantní partnery. Taková žena má pocit ochrany a jistoty v druhém člověku. Negativní vlivy jsou však, když je

¹ KIMPLOVÁ, Tereza. *Základy psychologie manželského a rodinného soužití*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2008. ISBN 978-80-7368-619-2, str.8

² KARSTEN, Hartmut. *Ženy – muži [genderové role, jejich původ a vývoj]*. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-145-X, str. 118

muž dominantní, majetnický a agresivní. V těchto případech může dojít k nejhoršímu a to je psychické nebo fyzické týrání. Žena pro svoji osobnost partnera stále omlouvá a nedokáže si představit, že by měla být, jak si myslí, bez toho ochránce a vůdce.

Láska je také podmíněna několika faktory, jako je tělesná přitažlivost, emocionalita nebo finanční zajištění. Ženy si evolučně vybírají zdatné muže, kteří dokážou zabezpečit rodinu. Dalším z kritérií lásky jsou muži, kteří milují. Tito muži se dokáží vázat, jsou věrní a důvěřiví. Hlavním bodem je atraktivita. Pokud ženu muž fyzicky nepřitahuje, nemá moc velké šance. Z pravidla si žena vybírá starší muže.³

Problémy v partnerských vztazích jsou především v hierarchii vztahů. Každý člověk je společností nebo výchovou podněcován k úsudkům, které formují jeho osobnost. Pokud je člověk veden výchovou, která znehodnocuje řešení problému a vede k ústupkům, bude tento fakt odrážet i partnerský život. Štěstí a spokojenost je potřeba udržovat ve spolupráci, koordinaci a společném řešení problémů. Vztahové problémy a jiné očekávání lásky jsou častým faktorem ztroskotání vztahu. Někdo si může myslet, že láska je kouzelná věc, která všechny problémy vymaže a život je opět krásný. Není tomu tak, i v partnerství nesmíme být naivní, i když začátky vztahu jsou hodně emotivní záležitost. Problémy, které následně vznikají, a jejich řešení, jak jsem již dříve uvedla, může být podmíněno právě formovanou osobností, musí být společně řešeny. „*Tvé štěstí tvá svoboda v životě závisí na tom, jak dobře se ti daří řešit problémy, které stojí tvému štěstí a tvé svobodě v cestě.*“⁴

Život kolem nás poskytuje důkazy o tom, že některé vztahy jsou šťastnější a přetrvávají déle než ty, ve kterých panují hádky a rozepré. Tyto důkazy jsou založeny na subjektivní závislosti na partnerovi, která je prožívána jako závazek. „*Závazek představuje dlouhodobou orientaci, respektující zájem partnera a zájem zachování pozitivního vztahu k němu.*“⁵

³ STROUHAL, Felix. *Psychologie: Jak si vybíráme partnery* [online]. [cit. 19. 1. 2021] Dostupné z: <https://psychologie.cz/jak-si-vybirame-partnery/>

⁴ KIRSCHNER, Josef. *Trénink pro partnerský život*. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-665-9, str. 23-26

⁵ ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, Jitka. *Kompendium sociální a pedagogické psychologie*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2004. ISBN 80-7042-365-X, str. 37

1.2 Fyzická intimita

Jednou z důležitých částí vztahu je fyzická blízkost. Obecně spolu lidé sdílí bydliště nebo práci. Většina vztahů, tak vzniká právě mezi lidmi v blízkém fyzickém kontaktu. Další spojitosti mohou vzniknout náhodně, pokud se neznámí lidé často potkávají na určitém místě, tak se mohou začít zdravit a postupně pomalu prohlubovat vztah.⁶ Náhodná setkání jsou například i mezi mladými lidmi v tanečním klubu. Tak se většinou navazuje hodně fyzicky intimních vztahů, kterých později může člověk i litovat. Z těchto vztahů mohou vzniknout nechtěná těhotenství a partnerství založená pouze na výchově dítěte. Své potřeby však druhý člověk neuspokojuje, tím vznikají časté konflikty, které mohou přinést negativní vlivy.

Každá doba i společnost má své ideály krásy, které se hodnotí z obecného úsudku, naopak se tyto ideály mohou lišit, každý člověk má vlastní ideál fyzické atraktivity. Při posuzování zevnějšku jsou dost často lidé ovlivněni sociálními předsudky a stereotypy. Fyzická atraktivita udává další směr, většina lidí se řídí pravidlem prvního dojmu. První dojem, který nám znemožňuje se dále posouvat ve vnímání a poznávání, může být nahrazen fenoménem nazývaným princip známosti. Tento jev je pevně zakořeněný v mysli, který předurčuje naši přitažlivost k někomu. Čím více a déle spolu dva cizí lidé komunikují, tím více v sobě mohou najít zalíbení. Princip známosti zabarvuje naše vnímání druhých. Máme rádi lidi kolem sebe, které známe.⁷

Podle výzkumu platí, že ženy častěji říkají, že by upřednostnily partnera, který by byl rodinný typ a byl vřelý oproti tomu, kdo je přitažlivý a chladný. Ve světovém internetovém výzkumu BBC, kterého se zúčastnilo téměř 220 tisíc lidí, se zjistilo, že více mužů než žen upřednostňuje přitažlivost jako důležitou vlastnost partnera. Ženy tak upřednostnily více partnera, který je spolehlivý, laskavý a má smysl pro humor. Dalším výzkumem vedeným Paulem Eastwickem a EliFinkelem je výzkum tvz. „rychloschůzek,“ kdy se během večera seznamují lidé pouze na pár sekund, následně se jich zeptají, ským by se chtěli setkat znovu. Tento experiment ukázal, že muži více než

⁶ VÝROST, Josef. *Sociální psychologie*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-1428-8, str. 243

⁷ MEYERS, David G. *Sociální psychologie*. Brno: Edika, 2016. ISBN 978-80-266-0871-4, str. 357

ženy upřednostňují tělesnou přitažlivost jako důležitou vlastnost, zároveň však ukázal, že pro obě pohlaví je důležitá skutečnost, že bude jejich partner přitažlivý.⁸

1.3. Emocionální intimita

Člověk přirozeně potřebuje vyjadřovat své emoce nebo je s někým sdílet. Člověk je od přírody bytost společenská a socializace je pro život důležitá. Hlavním emočním prvkem v životě je většinou partner, se kterým sdílíme vše, co prožíváme. Vztahy, které jsou založené na intimě a sebeodhalování poskytují člověku podporu a pomoc, projevit a sdílet nejnějnější pocity s druhým člověkem. Pomáhají k porozumění, které vyplývá ze stejných či podobných názorů a pocitů. Poskytuje pocit bezpečí, jelikož při řešení problému se člověk může na svoji blízkou osobu, partnera obrátit.⁹

S tím spojená intimita je definována jako překročení hranice privátní zóny. Vyjadřuje nejhlubší city k jiné osobě, je to synonymum blízkosti dvou osob.¹⁰ Intimita začíná tehdy, když člověk o sobě vyjádří pocity v souvislosti s jinou osobou. Sebevymáření může být různé - verbální, neverbální nebo behaviorální. Všechna tato sdělení vyjadřují určité emoce, podle kterých člověk usuzuje náklonnost druhého. Tato sdělení vedou partnera nebo druhou osobu k navození vztahu. Kladná interakce je důvodem prohloubení intimity, oproti záporné či zavrhuující odpovědi.¹¹

Důvěra je další důležitou složkou, kterou bych zařadila do kapitoly emoční intimity. Důvěra je definována, jako očekávání partnera, že se může spolehnout na druhého, ve prospěch vztahu a odpovědnosti za uspokojování jeho potřeb.¹² Pokud si partneři nedokáží důvěřovat (podezřívání, přehnaná žárlivost apod.) nebo je-li důvěra narušena (podvod, lži, apod.), vztah se ocitá ve velmi špatném rozpoložení. Lidé tyto problémy řeší hádkami nebo rozchody, ikdyž by se daly řešit jinak. Schopnost důvěřovat vzniká už v raném dětství. Ti šťastnější z nás dokážou snadněji důvěřovat, protože mají za sebou bezpečnou a bezproblémovou minulost. Je tu však i pár dalších, kteří prožili

⁸ Viz Meyers (pozn. 7)

⁹ SLAMĚNÍK, Ivan. *Emoce a interpersonální vztahy*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3311-1, str. 86

¹⁰ Viz Výrost (poz. 6), str. 251

¹¹ Viz Slaměník (poz. 9), str. 88

¹² Viz Slaměník (poz. 9), str. 101

bolestné situace a je pro ně těžké důvěřovat. Tito lidé si vnášejí do života pouze stres a nejistotu. Abychom porozuměli sami sobě a mohli vytvořit intimní vztah s partnerem, musíme zohlednit a zhodnotit vlastní minulost.¹³ Ne, že nad tím mávneme rukou a řekneme si „už je to za mnou,“ ale zamyslet se, co jsme prožívali, jak nás to zranilo, jak jsme se ze zklamání vyprostili a ponaučili.

2 Volná výšivka

2.1. Vymezení výšivky

Vyšívání je jedna z textilních technik, při které zdobíme podkladový materiál s pomocí našívání nitě nebo jiného materiálu. Tato technika má kořeny už ve starém Egyptě a Mezopotámii, kdy si ženy i muži výšivkou zdobili své tuniky a lemy. Velký rozmach zavládl v období gotiky o vyšívací techniku zvanou *opus anglicanum*. Zcela vyjimečné dílo, které se vymyká, je výšivka nebo také tapisérie z Bayeux. Nejznámější textilní památka z 11. století, která vypráví příběh o dobytí Anglie Normany. Vyšívaná tkanina je tvořena lněným pásem, rozděleným do tří částí. Dva užší lemy jsou zdobeny zvířecími figurami a loveckými scénami. Prostřední pás je pokryt dobovatelskými výjevy.

V období renesance výšivky a ruční práce už nebyly výsadou klášterních dílen. S laickou výrobou a stále častějším uplatněním se změnil jejich charakter a od 16. století tak můžeme hovořit o ušlechtilých módních formách. V 17. a 18. století, bylo pro výšivku vrcholné období, zejména pro krajku. Ruční práce se dostaly do měšťanských dílen a tak vznikají ornamenty typické pro lidovou tvorbu.¹⁴

Významným centrem lidové tvorby jsou české a slovenské země. Bohatství a nekonečné množství tvarů, tlumených barev, vyváženost a preciznost dala českému a slovenskému národu velký obdiv u všech, kteří se s ním setkali. Tento obdiv platil především zdobenému textilu v podobě krojů. Kroje byly zdobeny vyšívanými

¹³ RICHŮ, David. *Odvaha důvěřovat: otevřete se lásce a intimitě*. Praha: Dobrovský, 2012. ISBN 978-80-7306-517-1, str. 14, 15

¹⁴ ČECHOVÁ, Alena L. *Krajky, výšivky, tuhy, prýmký*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2004. ISBN 80-7106-668-0, str. 7- 55.

ornamenty, které vycházely z tvarů vypořádaných v přírodě. K nim se přidávaly symboly, inspirované náboženstvím a vírou. Mezi typické florální motivy patří např. plody, klasy, makovice nebo tulipány. K zoomorfním např. rak, rybí oko, šnek, jelen, motýl nebo včela.¹⁵

Mimo lidovou tvorbu byla v 19. století ornamentu přisuzována pouze funkce ozdobná. Nekvalitní, nevzhledné materiály s levnou výrobou byly tímto způsobem zakrývány. Tato doba rychlého rozvoje mechaniky, fabrikace a obchodu, docílila znehodnocování výrobků a vedla k vytváření kýčovitých ozdob. Tento fakt ovlivnil vnímání ornamentu a jeho podstaty. Následky, které jsou dodnes markantní, jsou ve výrobě produktů, které se dobře prodávají a nehledí se na jejich užitek a kvalitu.¹⁶ V současnosti jsou slova významného českého textilního výtvarníka Antonína Kybala stále aktuální, ornament z našich životů začíná mizet. Dnes bychom mohli hovořit o umění kýče.

Česká tapisérie a směřování k výšivce.

Kromě lidové tvorby se v našich zemích rozšířila i gobelínová výroba a tapisérie, tento termín odvozený z francouzštiny znamená nástěnný koberec. Jelikož česká tapisérie nemá hlubší kořeny v historii a první gobelínové dílny byly založeny až ve 2. pol. 19. století Marií Teinitzerovou a Rudolfem Schlattauerem, kterým se podařilo vytvořit základní kameny pro českou tapisérii a ukotvit se v kulturním a uměleckém světě.¹⁷ Gobelín podle technologického hlediska představuje specifické odvětví tapisérie. Pod tento pojem můžeme zahrnout všechny nástěnné textilie vytvořené různými technikami s použitím jakýchkoli materiálů. Jsou to nejen nástěnné koberce, ale i krajky nebo aplikace.

Důležitým aspektem je tvorba autorských tapisérií, které se staly mezníkem pro vyzdvižení textilních a rukodělných prací na vyšší úroveň. Jedním z hlavních představitelů je Antonín Kybal, zakladatel české moderní školy textilního umění, který

¹⁵ VÁCLAVÍK, Antonín. *Textil v lidové tvorbě. Textile folk art : lidové umělecké textilie v Čechách a na Moravě*. Luhačovice: Irena Voštová ve spolupráci s nakl. Atelier IM, 2009. ISBN 978-80-85948-71-4, str. 10

¹⁶ KYBAL, Antonín. *O textilním výtvarném projevu [učebnice pro studijní obor výtvarné zpracování textilií a studijní zaměření modelářství a návrhářství oděvů]*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1973, str. 12

¹⁷ ŠTEIGLOVÁ, Taťána. *Česká textilní tvorba 2. poloviny 20. století*. Olomouc 2015 1. Vydání. ISBN 978-80-244-4636-3, str. 11

vymezil pojem autorská tapisérie.¹⁸ Snažil se propojit moderní technologie, nejen jako prostředek pro hromadné uspokojování potřeb člověka, ale jako vytváření nových estetických forem, které mohou vzniknout za použití strojové výroby.¹⁹

Kybalovo chápání tapisérie a textilu vycházelo z vlastní zkušenosti při tkaní. „Žádný výtvarný projev nemůže pominout hmotu a její stavebnost. Výtvarník myslí a objevuje hmotou a technikou nové sféry, a proto se stala autorem tkaná tapisérie nevyhnutelností.“²⁰

Autorská tapisérie hraje významnou roli v rozvíjení uměleckého citění. V 60. a 70. letech 20. století se do popředí dostává krajka, výšivka, macramé a technika krosienky. Stejně tak jako umělci, kteří experimentálně pracovali s tapisérií, tak i krajka dostává nový rozměr. Nové materiály a nové technologie podněcují k prostorovosti práce. Kromě bavlny se začínají používat netradiční materiály v podobě kokosových vláken, sisalových vláken, lnu, kovových dracounů, ale i vlny a buničiny. Později se do textilního umění prolnuly netextilní materiály jako je plast, dřevo nebo papír a jejich možné recyklace. Otázka recyklace se opět vrací i v dnešní době. Materiál se pro některé umělce stává poselstvím, kterým vyjadřují své nitro. Vyjádření je různé, může to být stylem vazby, rytmem nebo strukturou.²¹

Ve 20. století se tvorba neomezuje pouze na autorskou tapisérii, ale věnuje se i užitému umění a netkalcovským technikám, ke kterým patří i výšivka. Například v díle Radky Vodákové, která se inspirovala krajinou. Krajinu převádí do tkané tapisérie a doplňuje ji vyšívanými barevnými akcenty.²² Další výtvarnice Zorka Ságlová ve své první práci *Králíkárna* představila experimentální pokus o netkané dílo. Postavy králíků jsou vyšité na králíčím pletivu a imitují tím skutečný kotec. V pozdější práci *Velká králíkárna* jsou už králíci vytkaní.²³

Výšivka se stala, jak samostatným uměleckým vyjádřením, tak i součástí tkaných prací. Tímto získala uplatnění ve výrazové a obsahové formě. V Evropě výšivka předcházela vývoji tkané tapisérie, kdy první zmínka je z 11. století, tapisérie z Bayeux.

¹⁸ MRÁZ, Bohumír. *Současná tapisérie*. Praha: Odeon, 1980., str. 5, 6

¹⁹ Viz Kybal (pozn. 16), str. 66

²⁰ Viz Šteiglová (pozn. 17), str. 18

²¹ Viz Šteiglová (pozn. 17), str. 59, 60

²² Viz Mráz (pozn. 18), str. 70

²³ Viz Šteiglová (pozn. 17), str. 155

2.2. Intimita v současném umění

Louis Riley

Britská umělkyně Louis Riley se zabývá kresbou, malbou, performance a volnou výšivkou. Inspiruje se životem a hledáním síly k překračování životních překážek. Její současná práce zkoumá společnost, v souvislosti se sociálním útlakem a nutkáním lidí dělat věci odlišně. Textil je pro ni přirozený materiál, který bez ohledu na pohlaví vnímá kladně každý člověk. Textil je součástí našich společenství a vztahů v podobě přikrývek, pohovek či koberců. Sama výtvarnice uvádí, že „*když šiju postavy, myslím na to, že nit je vlákno DNA a sešívám binární kódy na látku (naši druhou kůži)*.“ Jako pozadí používá staré nalezené matrace, je to pro ni pozadí bez pozadí, jelikož figury, vypadají, jako by ležely na posteli. Tento způsob práce udržuje váhu mezi koncepčními, spirituálními, fyzickými a psychickými zkušenostmi člověka. Její výšivky vyprávějí příběhy lidí, které zná nebo vidí kolem sebe. Snaží se odhalit zákoutí obyčejného života.²⁴

Obr. 1, *Liquid Lucy in Lucidity's Slice and Splice*, výšivka na matraci, 150cm x 115cm²⁵

²⁴ RILEY, Louis. *Biography*[online]. Saatchi art. [cit. 19. 2. 2021] Dostupné z: <https://www.saatchiart.com/louiseriley>

²⁵ RILEY, Louis. *Liquid Lucy in Lucidity's Slice and Splice*, výšivka na matraci, 150cm x 115cm , 5. 10. 2011, In: Louis Riley Blogspot [online]. [Cit. 19. 2. 2021] Dostupné z: <http://louiseriley.blogspot.com/2011/>

Obr. 2, *Film still*, výšivka na matraci, 100 x 100 x 20 cm²⁶

Impozantní a poutavé kompozice jsou vytvořeny masitými vrstvami šitých textur a barev, které svým surrealistickým stylem a snovým zaměřením evokují velmi intenzivní zážitek. Momenty, které jsou na těchto obrazech zachyceny, vycházejí z prožívání snových situací v bdění či spánku. Postavy se nacházejí ve snovém dobrodružství, tento stav je podpořen zvoleným podkladovým materiálem. Všechna díla jsou propletena velmi promyšlenou koncepcí, kterou je přírodní věda se zaměřením na molekuly a reprodukční systémy.²⁷

Autorka mě zaujala propojením netradičního materiálu a vyšívání.

²⁶ RILEY, Louis. *Film still*, výšivka na matraci, 150cm x 115cm, 100 x 100 x 20 cm, 14. 4. 2010, In: Louis RileyBlogspot [online]. [Cit. 19. 2. 2021] Dostupné z: <http://louiseriley.blogspot.com/2010/>

²⁷ RILEY, Louis. *Exhibitions*[online]. Louis RileyBlogspot. [cit. 19. 2. 2021] Dostupné z:<http://louiseriley.blogspot.com/2010/>

Ana Teresa Barboza

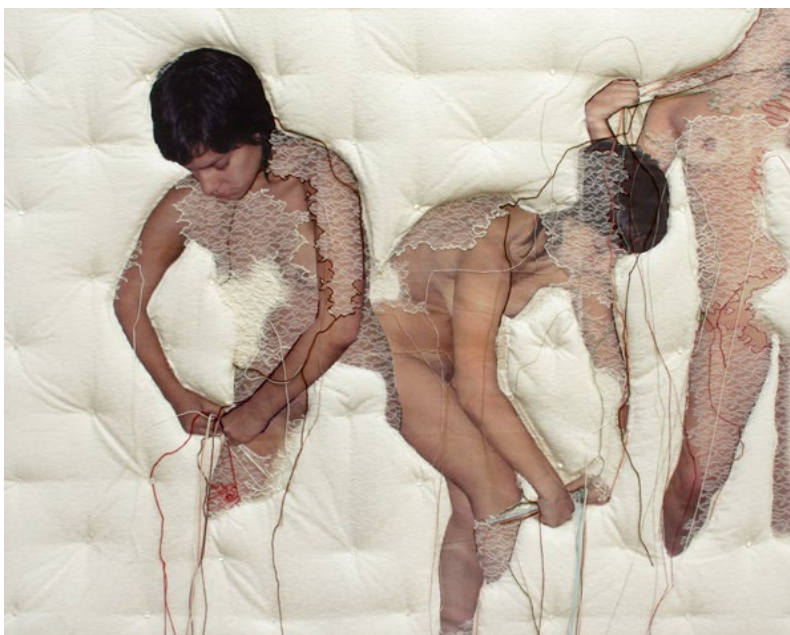
Ana Teresa Barboza je španělská výtvarnice, narozena v Limě, v Peru, národnost peruánská, která se zabývá propojením výšivky s krajinou, z těchto výšivek vytváří až sochařská díla. Pracuje i s fotografií, kterou pomocí výšivky doplňuje o vlastní výtvarné vyjádření. Vytváří paralelní světy mezi procesem ručních prací a přirozeným chodem přírody. Kontrasty a struktury tvoří pomocí příze, která znázorňuje prameny, kořeny nebo vlákna rostlin. Tento způsob práce nabízí jiný úhel pohledu na přírodu a její tok energie.²⁸

V rozhovoru pro TextileArtist autorka uvedla, že ruční práce vycházejí z jejího dětství. Hodně času strávila se svojí babičkou, která ji učila textilnímu umění jako je vyšívání tkaní, pletení nebo šití na šicím stroji. Fascinuje ji, co dokáže textil vytvořit a zobrazovat. Cítí, že tkanina dodává obrazu povědomí a přitahuje diváka k obdivování detailů. Používá všechny druhy příze od přírodní, živočišné nebo syntetické. Ve svých pracích se zabývá kombinováním kresebných a fotografických prvků s výšivkou. Její práce prošla několika obdobími, kdy se zabývala tělem a kůží, které kombinovala s vyšívaným „oblečením“ a přisuzovala mu jazyk komunikace. Následně se zaměřila na zvířata a lidi v kontextu napětí mezi postavami. V současné době se zaměřuje na proces ručních prací s paralelou přírody.²⁹

Autorka mě oslovila netradičním přístupem k tvorbě, propojením fotografie a vyšívání. Na fotografiích je zobrazena, jak prošívá vlastní tělo. Ukazuje části vlastní intimity. Zaujala mě práce s nahotou a zakrýváním se textilem, v podobě stehů.

²⁸BARBOZA, Ana Teresa. *Textile art by Ana Teresa Barboza*[online]. Iloboyou. [cit. 1. 3. 2021] Dostupné z: <https://www.iloboyou.com/textile-art-ana-teresa-barboza/>

²⁹BARBOZA, Ana Teresa. *Hand craft and nature*[online]. Textile Artist.org. [cit. 1. 3. 2021] Dostupné z: <https://www.textileartist.org/ana-teresa-barboza-handcraft-nature/>

Obr. 3, Bez názvu, Smíšená technika, 158x140cm, 2006³⁰

Obr. 4, bez názvu, cyklus 5 výšivek, kombinovaná technika, 32x45cm, 2008³¹

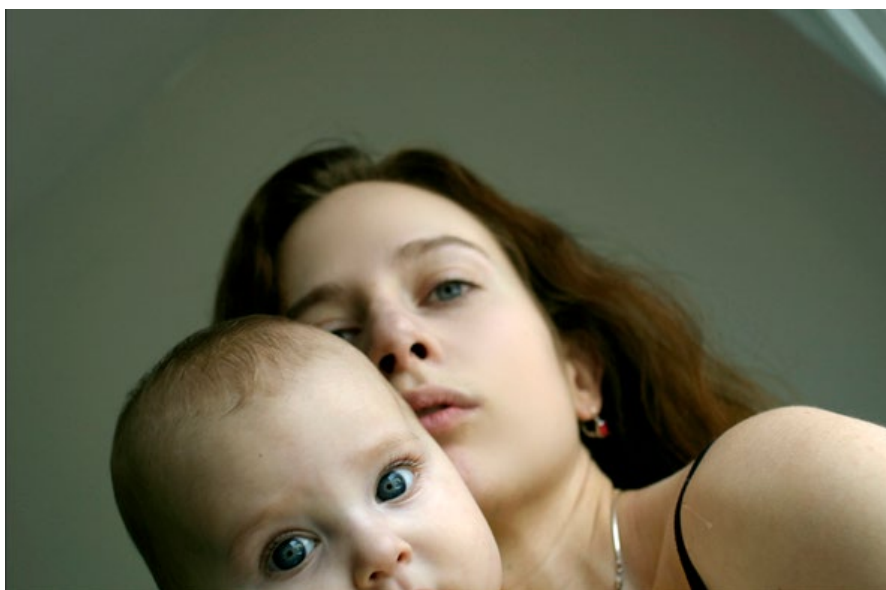
³⁰ BARBOZA, Ana Teresa. *Bez názvu*, Smíšená technika, 158x140cm, 2006 In: Anna Teresa Barboza [online]. [Cit. 1. 3. 2021] Dostupné z: <https://www.anateresabarboza.com/p/2008.html>

³¹ BARBOZA, Ana Teresa. *Bez názvu*. In: Anna Teresa Barboza [online]. cyklus 5 výšivek, kombinovaná technika [Cit. 21. 4. 2021] Dostupné z: <https://www.anateresabarboza.com/p/2008.html>

Barbora Kuklíková

Barbora Kuklíková je česká designérka a fotografka, která žije a tvoří v Praze. Věnuje se volné fotografii na pomezí dokumentu a inscenované fotografie. Inspirací a základem projektů jsou většinou reálné příběhy přátel a zajímavých lidí z okolí, které následně volně dotváří a hledá asociace a propojení reálného života s fikcí.³² V projektu IN-TY-MY-TA z roku 2005/6, zaznamenává fotografický rozhovor s dcerou Terezií, během jejího prvního roku života.

Autorka mně zaujala svým netradičním přístupem k fotografickému záznamu. Jelikož sama vycházím z reálných fotografií, které vyprávějí příběh a situace ze soukromého života. Jsou to fotografie z netradičních úhlů pohledu, a tím mi dodávají reálnou podobu prožívání zobrazené situace. Spousta lidí na sociálních sítích zobrazuje svůj život, takový jaký by ho chtěli vidět, ne takový, jaký opravdu je.

Obr. 5, autor: Barbora Kuklíková, projekt IN-TY-MY-TA

³² KUKLÍKOVÁ, Barbora. *Biografie* [online]. In: Barbora Kuklíková [cit. 21. 4. 2021] Dostupné z: <http://www.kuklikova.cz/biografie.html>

Obr. 6, autor: Barbora Kuklíková, projekt IN-TY-MY-TA³³

³³ Obr.5/6, KUKLÍKOVÁ, Barbora, IN-TY-MY-TA [foto]. 2005/6 In: *Projekty* [online]. [cit. 21. 4. 2021]
Dostupné z: <http://www.kuklikova.cz/index.html>

Věra Stuchelová

Věra Stuchelová je fotografka, která se věnuje zejména intimitě v různých rovinách. Ve své diplomové práci *Soukromý prostor* z roku 2003, propojuje sebe samu se světem. Zdůrazňuje intimitu, toho světa, který je, tak zranitelný a křehký. Pracuje se symbolikou, každá její fotografie má hlubší význam. Ve tvarech a předmětech má zaznamenaný obsah, který má pro ni citovou hodnotu. Povzbuzuje tím diváka, k probuzení vlastních vzpomínek, představ a objevování světa kolem nás.³⁴

Zaujala mě detailní práce s fotografií, ve které nalézám vlastní prožitky a inspiraci. Každý den nás provázejí situace, které nás obohacují nebo zrazují.

Obr. 7, autor: Věra Stuchelová, diplomová práce Soukromý prostor³⁵

³⁴ STUCHELOVÁ, Věra. *Biografie* [online]. In: Věra Stuchelová [cit. 22. 4. 2021] Dostupné z: http://www.verastuchelova.cz/main.php?g2_itemId=63

³⁵ Obr. 7, STUCHELOVÁ, Věra, Soukromý prostor [foto]. 2003 In: *Fotografie* [online]. [cit. 22. 4. 2021] Dostupné z: http://www.verastuchelova.cz/main.php?g2_itemId=63

PRAKTICKÁ ČÁST

Výšivky jsou zaměřeny na vnímání těla v kontextu fyzické přitažlivosti, emocionální polohy a důvěry. Zobrazují části, které jsou pro mě v partnerství zajímavé a přitažlivé. Vycházím ze zkoumání vztahů mezi lidmi. Každý člověk je svými pudy i sociální sférou vybuzován k hledání si partnera a soužití s ním. Vytvoření rodinného zázemí pro děti. Ne každý člověk je toho schopen a systematicky hledá partnera, kterým je fyzicky přitahován, po duševní stránce, ale nedojde ke splnutí a propojení. Každý člověk má vlastní a individuální pohled na partnera. Fyzická přitažlivost je ve vztahu velmi důležitá, pokud není, intimní vztah vůbec nevznikne.

Vznik a udržení vztahu je náročná a nikdy nekončící práce. Je to neviditelná bublina, která partnery obklopuje a je pouze v jejich vlastním zájmu, jak s touto bublinou pracují. Každé tělo a mysl svým způsobem vyzařuje sílu, s kterou se k druhému člověku připoutá, a je buď opěťovaná, nebo ne.

Těmito výšivkami chci poukázat na části těla mého partnera, které jsou pro mě přitažlivé a zajímavé. Když jsme se poznali, první věc, která mě zaujala, bylo podání ruky. Drsný povrch rukou a pevný stisk, mě vybudil k zájmu, o poznání jeho osobnosti. Obdivuji jeho citlivou duši a zároveň temperamentní povahu. Jeho osoba je velmi vrtevnatá a propletena životními zkušenostmi, které ho ovlivňují. Chce to mít velkou toleranci, trpělivost a spoustu lásky. Je to velmi zábavný člověk a opravdu nikdo se s ním nenudí. Každý den mě dokáže něčím překvapit.

Základní kresby vycházejí z reálných fotografií. Fotografie jsem zachycovala náhodným způsobem během celého týdne. Dny jsou protkány různými myšlenkovými pochody, jako je prožívání lásky, rozčílení nebo co bude dnes k večeři. Nahodilé situace vytvářejí originalitu projevu a přirozené plynutí soužití. Fotografie jsem převedla do kresebného projevu. V kresbě se dá velmi dobře číst. Můj rukopis se mění s mým naladěním. Někdy se probudím a nedokážu nakreslit ani rovnou čáru. Jsou však dny, kdy ruce kreslí samy a podle nálady se do kresby prolínají struktury, vnímání hloubky a barev.

Vytvořené kresby jsem si následně obkreslila líhovým fixem na podkladový materiál pro výšivku. Nejvhodnější podklad, který mne zaujal, byl tyl. Tyl je průhledná tkanina nebo pletenina malé hmotnosti, s jemným mřížkováním, vyrobená z bavlněné příze

nebo chemického hedvábí z jedné či dvou soustav nití. Používá se k výrobě dámských šatů, halenek, záclon, dekorací a k technickým účelům.³⁶ Tento transparentní materiál mi evokuje křehkost intimity, a pomyslnou důvěru mezi partnery, citovost a lásku k druhému. City a emoce jsou neviditelné a nehmotné, vytvářejí pomyslnou pavučinu mezi partnerstvím. Samotná výšivka zhmotňuje proporce, tělesnost a vlastní pohled ovlivněn emocemi.

Finální práce je realizována ve velikosti dřevěného kruhu o průměru 25cm, který zpevňuje materiál pro vyšívání. Výšivky jsou adjustovány právě v těchto kruzích. Zaměřím se pouze na části, které jsou pro mě a moji myšlenku důležité.

³⁶ TYL, In: *Textilní výkladový slovník* [online]. Texsite.info [cit. 30. 3. 2021]. Dostupné z : <http://cz.texsite.info/Tyl>

Ruce

Ruce jsou první věcí, na kterou se můj pohled zaměří. Intuitivně je to pouze u mužů. Tohle zjištění mi dá spoustu informací o druhém člověku. Někteří muži mají ruce jako ženy, jemné, bez mozolů a poškození. Tito muži mě osobně moc nezaujímou, nejsou to pro mě, jak se říká „praví chlapi.“ Další jsou ti, kteří mají ruce, jak říkám „nesmělé“, jsou gumové, nemají chlapecký stisk a jsou nemotorné. Tento typ mužů ve mně evokuje podřízenost a submisivitu. Třetí typ je takový, který má naopak drsné a pevné ruce, plné mozolů. Takové ruce mi řeknou nejvíce. Je to člověk, který se nebojí práce. Vyzařuje z něj autorita a charisma.

Subjektivní vnímání, mě vedlo k vytvoření první výšivky, která je zaměřená právě na ruce mého partnera. Jeho ruce jsou třetím typem, který jsem zmínila. Výšivka je zpracovaná drsnějším způsobem, hluboké stíny, lehká disproporce a prokreslení, to představuje mé vnímání a symbolizuje pracovitost.

Obr. 8, Ruce

Svlékání

Druhá výšivka je zachycení svlékání před koupáním. Každá z nás má jiný pohled na proporce a to, co nás fyzicky přitahuje. Jak se říká „nikdo není dokonalý“ a každá žena i muž toleruje více či méně. Tato skutečnost určitě není nijak výrazně probírána. Lidé si tyto informace sdělují v soukromí nebo si je nechávají pro sebe. Ne všichni jsou v životě spokojení.

Já jsem. Líbí se mi vyrýsovanost svalů na zádech. Zakřivení zad do tvaru S s malým důlkem v oblasti kříže. Tvar postavy jako přesýpací hodiny, s mohutnějšími rameny a kulatým zadečkem. Jak jsem již uvedla, kresba i samotné výšívání je ovlivněno psychickým rozpoložením, proto není figura zcela v souladu s proporcemi.

Obr. 9, Svlečení

Spánek

Třetí výšivka je zobrazení spánku. Někdo spí v pyžamu, někdo ve spodním prádle a někdo nahý v každém ročním období. Tato scéna je zvláště intimní část. Zvolila jsem ji, protože jsem ráda, když partner usne. V sobeckém pojetí je tato část dne nejkldnějším časem. Partner je velmi aktivní člověk, který nezůstane sedět na jednom místě. Jak řekla moje kamarádka „když přijde, je to jak hurikán.“

Výšivka vyjadřuje relaxaci a psychické uvolnění, jak moje, tak partnerovo. Je důležité hledat spokojenost v maličkostech.

Obr. 10, Spánek

Nohy

Nohy jsou specifická část těla. Touto částí těla se většina lidí nezaobírá. Někdo má velké palce, někdo méně prořezané prsty, nikdo není stejný. Tím bych chtěla upozornit, že bychom měli svoje protějšky vnímat i z netradičního úhlu pohledu. Snažit se pochopit jejich životní kroky a jít společnou cestou.

Obr. 11, Nohy

Obličej

Poslední výšivka zobrazuje partnerův obličej. Je zobrazen ve stavu snění, jak jsem již uvedla k výšivce spánek, je to neklidnější část dne. Tento pohled je pro mě velmi vzácný a vždy si uvědomím svoje niterné pocity. Pocit lásky, bezpečí a spokojenosti. Výšivka vyjadřuje pomyslné spojení dvou temperamentních lidí.

Obr. 12, Obličej

Příloha: Praktická část bakalářské práce

ZÁVĚR

Cílem práce bylo vytvoření několika výšivek na téma figura. Téma jsem prohloubila o intimní náhled na partnerství. V průběhu zkoumání aspektů, které vytvářejí a prohlubují vztahy, jsem si uvědomila, že není tak jednoduché, najít „spřízněnou duši.“ V mnoha případech беру náš vztah, jako samozřejmost. V kritických situacích utíkám od problémů a sobecky se stavím vůči jejich řešení. Je zapotřebí stále pracovat, jak na sobě, tak na našem vztahu. Myslím, že mě tato práce obohatila o větší snahu budovat lásku. Ustálila jsem si své myšlenky a připoměla si, co nás k sobě přitahuje.

Praktická část vychází z konceptu intimity v partnerství založené na zkoumání fyzických a emočních aspektů. Při psaní jsem si uvědomila, že není správné brát věci na lehkou váhu. Hledat štěstí i v maličkostech okolo nás a hlavně budovat osobní štěstí. S partnerem strávíme většinu svého života a nikdo toho času nechce litovat. V našem případě jsme oba velice temperamentní a máme horkou hlavu, někdy jsou chvíle, kdy bych vyletěla z kůže. Nakonec si však uvědomím, že se tímto způsobem propojujeme a snažíme se navzájem pochopit.

Při samotném šití jsem se snažila o zachycení nejen částí těla, ale i vlastního niterního prožitku. Když jsem se dívala na fotografie nebo kresby, vybavovala jsem si vzpomínky ze dne, kdy byly vytvořeny. Dnes už nejsme na místě jejich vzniku a tyto dobré a špatné chvíle, jsou pouze na tom průhledném podkladu s barevnou nití.

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Michaela Oulehla
Katedra:	Katedra výtvarné výchovy
Název práce:	Figura
Název práce v angličtině:	Figure
Vedoucí práce:	PaedDr. Taťána Šteiglová, Ph.D.
Rok obhajoby:	2021
Počet znaků:	32 142
Počet příloh:	1
Počet titulu použité literatury:	13 literárních zdrojů, 10 internetových zdrojů
Klíčová slova:	Figura, partnerství, emoce, textilní tvorba, výšivka
Klíčová slova v angličtině:	Figure, partnership, emotions, textile art, embroidery
Anotace:	Bakalářská práce „Figura“ se zabývá tématem intimity v partnerství. Zohledňuje fyzické a emocionální aspekty, které vztahy ovlivňují. Zmiňuje se o historii výšivky a vlivu tapisérie od starověku do současnosti. Prezentuje inspirační zdroje výtvarnic, které pracují s výšivkou a fotografek, které zachycují intimitu života. V praktické části je představeno pět výšivek mého partnera, které zachycují intimitu všedního dne.
Anotace v angličtině:	This bachelor's thesis “ Figure” deals with the topic of intimacy in partnership. It takes into account the physical and emotional aspects that affect relationship. It mentions the history of embroidery and influences tapestries from antiquity to the present. It presents inspirational sources of fine art that works with embroidery and a photographer that captures intimate life. The practical part presents five embroidery of my partner, which capture the intimacy of everyday life.

RESUMÉ

This bachelor's thesis deals with the topic of a figure with the addition of an intimate preview. The theoretical part is focused on a partnership that considers the gender roles of men and women. These roles affect human nature and social status. It also considers how a person is affected by the environment in which he finds himself. It focuses on physical attraction and with that associated choice of partner. The most important part are emotions and their experience. The partnership without love cannot be fulfilling. Emotions are associated with trust, which is also very important in the partnership. The partnership without trust cannot be built. It takes into account the problems and their impact on solving life barriers. The inspiration for this bachelor's thesis were textile artists and photographers who deal with figures and intimacy. The practical part reflects my own view of the physicality of my partner. The embroideries were created with the influence of various emotions that affected the result itself. They are feelings of security, love, but also anger and vanity. Thoughts and my mental state are some of the embroideries in consistency or disproportion. The embroideries are formed on an embroidery circle with a diameter of 23 cm. The base material for the embroideries is tulle and the stitches themselves are made of cotton yarn. The bachelor's thesis also contains visual documentation. This work helped me to value my intimate life with my partner more, as I took this part of the partnership automatically. I realized a connection between us that I had not seen before. My relationship with my partner and his revelation led me to understand our behavior. The temperamental conflicts of our personalities are thus connected and reconciled.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- KIMPLOVÁ, Tereza. *Základy psychologie manželského a rodinného soužití*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2008. ISBN 978-80-7368-619-2
- KARSTEN, Hartmut. *Ženy – muži [genderové role, jejich původ a vývoj]*. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-145-X
- KIRSCHNER, Josef. *Tréning pro partnerský život*. Praha: portál, 2002. ISBN 80-7178-665-9
- ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, Jitka. *Kompendium sociální a pedagogické psychologie*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2004. ISBN 80-7042-365-X
- VÝROST, Josef. *Sociální psychologie*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-1428-8
- MEYERS, David G. *Sociální psychologie*. Brno: Edika, 2016. ISBN 978-80-266-0871-4
- SLAMĚNÍK, Ivan. *Emoce a interpersonální vztahy*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3311-1
- RICHO, David. *Odvaha důvěřovat: otevřete se lásce a intimitě*. Praha: Dobrovský, 2012. ISBN 978-80-7306-517-1
- ČECHOVÁ, Alena L. *Krajky výšivky, tuhy, prýmký*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2004. ISBN 80-7106-668-0
- VÁCLAVÍK, Antonín. *Textil v lidové tvorbě. Textile folk art : lidové umělecké textilie v Čechách a na Moravě*. Luhačovice: Irena Voštová ve spolupráci s nakl. Atelier IM, 2009. ISBN 978-80-85948-71-4
- KYBAL, Antonín. *O textilním výtvarném projevu [učebnice pro studijní obor výtvarné zpracování textilií a studijní zaměření modelářství a návrhářství oděvů]*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1973
- ŠTEIGLOVÁ, Taťána. *Česká textilní tvorba 2. poloviny 20. století*. Olomouc 2015 1. Vydání. ISBN 978-80-244-4636-3
- MRÁZ, Bohumír. *Současná tapisérie*. Praha: Odeon, 1980

Internetové zdroje:

STROUHAL, Felix. *Psychologie: Jak si vybíráme partnery* [online]. [cit. 19. 1. 2021]

Dostupné z: <https://psychologie.cz/jak-si-vybirame-partnery/>

RILEY, Louis. *Biography* [online]. Saatchi art. [cit. 19. 2. 2021] Dostupné z:

<https://www.saatchiart.com/louiseriley>

RILEY, Louis. *Exhibitions* [online]. Louis Riley Blogspot. [cit. 19. 2. 2021] Dostupné z:

<http://louiseriley.blogspot.com/2010/>

BARBOZA, Ana Teresa. *Hand craft and nature* [online]. Textile Artist.org. [cit. 1. 3.

2021] Dostupné z: <https://www.textileartist.org/ana-teresa-barboza-handcraft-nature/>

BARBOZA, Ana Teresa. *Textile art by Ana Teresa Barboza* [online]. Iloboyou. [cit. 1. 3.

2021] Dostupné z: <https://www.iloboyou.com/textile-art-ana-teresa-barboza/>

KUKLÍKOVÁ, Barbora. *Biografie* [online]. In: Barbora Kuklíková [cit. 21. 4. 2021]

Dostupné z: <http://www.kuklikova.cz/biografie.html>

KUKLÍKOVÁ, Barbora, IN-TY-MY-TA [foto]. 2005/6 In: *Projekty* [online]. [cit. 21. 4.

2021] Dostupné z: <http://www.kuklikova.cz/index.html>

STUCHELOVÁ, Věra. *Biografie* [online]. In: Věra Stuchelová [cit. 22. 4. 2021]

Dostupné z: http://www.verastuchelova.cz/main.php?g2_itemId=63

STUCHELOVÁ, Věra, Soukromý prostor [foto]. 2003 In: *Fotografie* [online]. [cit. 22.

4. 2021] Dostupné z: http://www.verastuchelova.cz/main.php?g2_itemId=63

TYL, In: *Textilní výkladový slovník* [online]. Texsite.info [cit. 30. 3. 2021]. Dostupné z:

<http://cz.texsite.info/Tyl>

SEZNAM POUŽITÝCH OBRÁZKŮ

Obrázek 1

RILEY, Louis. *Liquid Lucy in Lucidity's Slice and Splice*, výšivka na matraci, 150cm x 115cm, 5. 10. 2011, In: Louis Riley Blogspot [online]. [Cit. 19. 2. 2021] Dostupné z: <http://louiseriley.blogspot.com/2011/>

Obrázek 2

RILEY, Louis. *Film still*, výšivka na matraci, 150cm x 115cm, 100 x 100 x 20 cm, 14. 4. 2010, In: Louis Riley Blogspot [online]. [Cit. 19. 2. 2021] Dostupné z: <http://louiseriley.blogspot.com/2010/>

Obrázek 3

BARBOZA, Ana Teresa. *Bez názvu*, Smíšená technika, 158x140cm, 2006 In: Anna Teresa Barboza [online]. [Cit. 1. 3. 2021] Dostupné z: <https://www.anateresabarboza.com/p/2008.html>

Obrázek 4

BARBOZA, Ana Teresa. *Bez názvu*. In: Anna Teresa Barboza [online]. cyklus 5 výšivek, kombinovaná technika [Cit. 21. 4. 2021] Dostupné z: <https://www.anateresabarboza.com/p/2008.html>

Obrázek 5

KUKLÍKOVÁ, Barbora, IN-TY-MY-TA [foto]. 2005/6 In: *Projekty* [online]. [cit. 21. 4. 2021] Dostupné z: <http://www.kuklikova.cz/index.html>

Obrázek 6

KUKLÍKOVÁ, Barbora, IN-TY-MY-TA [foto]. 2005/6 In: *Projekty* [online]. [cit. 21. 4. 2021] Dostupné z: <http://www.kuklikova.cz/index.html>

Obrázek 7

STUCHELOVÁ, Věra, Soukromý prostor [foto]. 2003 In: *Fotografie* [online]. [cit. 22. 4. 2021] Dostupné z: http://www.verastuchelova.cz/main.php?g2_itemId=63

Obrázek 8

Ruce, Michaela Oulehla, 2021

Obrázek 9

Svlékání, Michaela Oulehla, 2021

Obrázek 10

Spánek, Michaela Oulehla, 2021

Obrázek 11

Nohy, Michaela, Oulehla, 2021

Obrázek 12

Obličej, Michaela Oulehla, 2021